Besluit van de Vlaamse Regering houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen' in Avelgem en Kluisbergen

DE VLAAMSE REGERING,

Rechtsgrond

Dit besluit is gebaseerd op:

- De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, artikel 2.2.10§1;
- Het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, artikel 13, §§ 1 en 3, gewijzigd bij het decreet van 19 juli 2002, artikel 17, § 3, eerste lid, vervangen bij het decreet van 19 mei 2006, artikel 18, gewijzigd bij het decreet van 19 juli 2002, artikel 25, § 1, vervangen bij het decreet van 19 juli 2002 en gewijzigd bij de decreet van 7 december 2007, artikel 27, § 3, eerste lid, ingevoegd bij decreet van 19 juli 2002 en gewijzigd bij het decreet van 25 mei 2007, artikel 28, gewijzigd bij het decreet van 19 juli 2002 en artikel 36ter, § 1, §2, eerste lid en §4 ingevoegd bij het decreet van 19 juli 2002 en gewijzigd bij het decreet van 19 mei 2006.

Vormvereisten

Volgende vormvereisten zijn voldaan:

- De beslissing van de Vlaamse Regering van 7 juli 2023 houdende de goedkeuring van de startnota voor de gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen'.
- De publieke consultatie over de startnota voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen' van 22 augustus 2023 tot en met 20 oktober 2023. Er werd een publiek participatiemoment georganiseerd over de startnota 'Lus van Henegouwen' op 28 september 2023 in Avelgem. Er werden 93 inspraakreacties ontvangen, waarvan adviezen van de gemeenten Avelgem en Kluisbergen, de provincie Oost-Vlaanderen, de dienst Water van de Provincie West-Vlaanderen, het Waalse Gewest, de VMM, de NMBS, De Lijn, Infrabel, het Agentschap voor Natuur en Bos, het Agentschap Onroerend Erfgoed, het Departement Landbouw en Visserij, het Agentschap Wegen en Verkeer en SARO.
- Het advies van de Vlaamse Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed van 18 oktober 2023 over de startnota voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen'.
- De scopingnota 1 voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen' gepubliceerd op de website van het Vlaamse Departement Omgeving op 23 januari 2025.
- De plenaire vergadering over het eerste voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen' van 14 maart 2025, het verslag ervan en de mondelinge en/of schriftelijke adviezen van de gemeenten Avelgem en Kluisbergen, de provincies Oost- en West-Vlaanderen, het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, het Agentschap Onroerend Erfgoed, het Agentschap Ondernemen, De Vlaamse

Waterweg, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, het Federaal Ministerie van Verkeer en Infrastructuur directoraat-generaal van de Luchtvaart en Fluxys.

- De plenaire vergadering over het tweede voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen' van 26 februari 2026, het verslag ervan en de mondelinge en/of schriftelijke adviezen van de gemeenten Avelgem en Kluisbergen, provincie Oost-Vlaanderen, provincie West-Vlaanderen, Gouvernement Wallonie, Departement Landbouw en Zeevisserij, Agentschap voor Natuur en Bos, Agentschap Onroerend Erfgoed, De Vlaamse Waterweg, Departement MOW, De Lijn, VMM, NMBS, Sport Vlaanderen en Wonen Vlaanderen.
- Het tweede voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen' bevatte eveneens scopingnota 2. Het Vlaams Expertisecentrum m.e.r. werd om advies gevraagd over scopingnota 2 en heeft zich in haar advies van 13 februari 2026 akkoord verklaard met de reikwijdte, de detailleringsgraad en de inhoudelijke aanpak van het milieueffectrapport. Deze scopingnota 2 werd niet meer gewijzigd na de 2de plenaire vergadering en is nu bij het ontwerp-GRUP gevoegd.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

- Het ontwerp-GRUP 'Lus van Henegouwen' geeft uitvoering aan het richtinggevende gedeelte van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen (RSV), waar wordt aangegeven dat voor elektriciteitsleidingen een hoofdnet van 150 kV-leidingen en meer wordt geselecteerd op Vlaams niveau. In de gedeeltelijke herziening van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen zoals definitief vastgesteld door de Vlaamse Regering op 17 december 2010, is opgenomen dat ook het hoogspanningsnet van 70 kV-leidingen en meer op Vlaams niveau worden geselecteerd en in ruimtelijke uitvoeringsplannen wordt vastgelegd. De vooropgestelde nieuwe verbinding (Lus van Henegouwen) maakt deel uit van het Belgische primaire transportnetwerk (380 kV) en wordt dus beschouwd als een hoofdtransportleiding die wordt vastgelegd op Vlaams niveau.
- Het voorgenomen plan ligt op het grondgebied van de gemeenten Avelgem en Kluisbergen.
- Het ontwerp-GRUP 'Lus van Henegouwen' heeft als opzet de vereiste planologische basis te creëren voor de realisatie van het gedeelte van het project "Boucle du Hainaut" dat op het grondgebied van het Vlaams Gewest is gelegen tussen het hoogspanningsstation van Avelgem en de grens met het Waalse Gewest. Hierbij zijn de volgende 4 doelstellingen geformuleerd, waar cumulatief aan voldaan moet worden:
    - Het planologisch verankeren en uitbreiden van het hoogspanningsstation in Avelgem om extra onthaalcapaciteit te creëren voor onshore energieproductie of klantenaansluitingen.
    - Het realiseren van een hoogspanningsverbinding van 6 GW tussen het hoogspanningsstation in Avelgem en de gewestgrens;
    - De koppeling maken met het gedeelte van de verbinding in het Waals Gewest, waar het traject verder loopt tot Courcelles.
    - Het compenseren van de ingenomen agrarische bestemming omwille van de uitbreiding van het hoogspanningsstation.
- De aspecten uit het juridisch en beleidsmatig kader waar bijzondere aandacht naar is gegaan, zijn:
    - Het stand-still-principe voor de lengte van het bovengrondse hoogspanningsnet. Dat is van toepassing op het niveau van het Vlaamse gewest.

    - Een efficiënt ruimtegebruik, onder meer door de oplossingen toekomstgericht te ontwerpen, maximaal gebruik te maken van bestaande hoogspanningsinfrastructuur en door de totale hoeveelheid nieuwe hoogspanningsinfrastructuur zo beperkt mogelijk te houden.
    - Het principe om nieuwe hoogspanningslijnen zo veel mogelijk te bundelen met bestaande infrastructuur op Vlaams niveau, rekening houden met de wettelijke beperkingen.
    - De toepassing van voorzorg is door de Vlaamse regering vastgelegd in het Afsprakenkader voor het beperken van de blootstelling aan magnetische velden (VR 2023 3103 DOC.0327/1BIS). Uitgangspunt is het zoveel mogelijk vermijden van nieuwe situaties met een jaargemiddelde blootstelling hoger dan 0.4 µT.
    - In VLAREM, titel twee, werd in Hoofdstuk 6.14 een norm voor acute (ogenblikkelijke) blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningsverbindingen vastgelegd. Die norm is gelijk aan 100 µT en mag op geen enkel ogenblik overschreden worden.
- Voor het realiseren van nieuwe hoogspanningsverbindingen zijn de ruimtelijke principes uit het RSV toegepast, waarbij een onderscheid wordt gemaakt in:
    - Versterken van bestaande lijnen.
    - Herbenutten van bestaande lijnen.
    - Bundelen met bestaande lijnvormige structuren (bestaande hoogspanningslijnen, hoofdwegen, primaire wegen, hoofdwaterwegen, hoofdspoorwegen, …).
    - De totale lengte van het bovengrondse net niet uitbreiden.
    - Bundeling van functies.
- Concreet is bij het bepalen van een tracé volgende werkwijze gehanteerd:
    - Eerst is onderzocht of een bestaande lijn kan worden versterkt.
    - Indien dit niet het geval is, is het herbenutten van bestaande lijnen onderzocht.
    - Vervolgens is gezocht naar mogelijkheden om te bundelen met bestaande lijnvormige structuren.
    - Hoewel voormelde stappen een zekere chronologie in zich houden, zijn zij steeds als één coherent geheel bekeken. Dit volgt uit het gegeven dat de hoogspanningsverbinding als een ruimtelijk samenhangend geheel worden bekeken.
- Aan de opmaak van het ontwerp-GRUP is een onderzoek naar de milieueffecten voorafgegaan. De resultaten en conclusies hiervan zijn verwerkt in het ontwerp-GRUP en weergegeven in de toelichtingsnota. De motivatie voor de tracékeuze in het ontwerp-GRUP werd ook opgenomen in de toelichtingsnota.
- Voor wat betreft de alternatieven zijn in de scopingfase een aantal alternatieven en varianten voorgesteld en ingesproken, die in het milieu-onderzoek in verschillende stappen zijn onderzocht, al dan niet weerhouden en verfijnd.
    - Stap 1 bestond uit een kwetsbaarheidsanalyse waarbij er voor de aangeduide corridors, mogelijke uitbreidingszones en compensatiegebieden, onderzocht is of er specifieke kwetsbaarheden zijn waar (aanzienlijk) negatieve effecten kunnen optreden bij uitvoering van het planvoornemen. Voor de aan te leggen 380 kV-verbinding is hierbij in de eerste plaats uitgegaan van de referentietechnologie (wisselstroom luchtlijn), maar een ondergrondse aanleg werd niet uitgesloten.
    - Op basis van de resultaten uit stap 1 is het planvoornemen voor de weerhouden alternatieven meer in detail uitgewerkt, met een afbakening op perceelsniveau voor het uitbreiden van het hoogspanningsstation met 4 velden en het ontwikkelen van tracés voor het aanleggen van een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding vanaf het hoogspanningsstation in Avelgem tot de grens met Wallonië, waarvoor 3 potentiële eindpunten in beeld zijn gebracht. In sommige alternatieven (zowel voor de uitbreiding

van het hoogspanningsstation als het aanleggen van een nieuwe bovengrondse 380 kV verbinding) is het noodzakelijk bestaande 150 kV verbindingen (gedeeltelijk) te verplaatsen of ondergronds te brengen. Ook voor deze aanpassingen zijn in deze stap tracés ontwikkeld. In stap 2 zijn vervolgens de mogelijke milieueffecten van de specifieke afbakeningen en de nieuwe aanduidingen voor de aanleg van een hoogspanningsverbinding beschreven en beoordeeld, waar nodig zijn milderende maatregelen uitgewerkt.

- Op basis van de resultaten van stap 1 en stap 2 van het geïntegreerde onderzoek, is een volledig planvoornemen uitgewerkt, verder verfijnd en geoptimaliseerd. Hierbij zijn alle noodzakelijke ruimtelijk vertaalbare maatregelen uit stap 1 en/of 2 van het plan-MER ingepast in het eerste voorontwerp GRUP.
- Naar aanleiding van de eerste plenaire vergadering zijn bijkomende alternatieven onderzocht, technisch en ruimtelijk verfijnd en geoptimaliseerd. Met het oog op het vrijwaren van de Waterhoek, daarbij rekening houdend met de specifieke ruimtelijke situatie, nl. de ligging in een omgeving gekenmerkt door VEN-gebied in combinatie met de aanwezigheid van historisch permanent grasland. Gelet op de specifieke ruimtelijke context, is nagegaan of het mogelijk is om een hoogspanningslijn te realiseren zonder mastinplanting in VEN of historisch permanent grasland. De knikken in het tracé (die duiden op een latere mastlocatie) zijn dan ook op die manier ontworpen dat in een latere fase een overlap van een mastlocatie met een biologisch waardevol perceel binnen VEN-gebied kan vermeden worden.
- Tot slot zijn verdere optimalisaties in alle tracés doorgevoerd om zoveel mogelijk woningen uit de 0,4 µT-contour te houden.
- Het gekozen alternatief, met inbegrip van alle noodzakelijke ruimtelijk vertaalbare maatregelen uit stap 1 en/of 2 van het plan-MER werd ingepast in het tweede voorontwerp en voorliggend ontwerp GRUP. In het plan-MER is in een eindsynthese tevens een finale conclusie gegeven, inclusief alle resterende effecten.

- Op basis van het beschreven alternatievenonderzoek, kunnen volgende conclusies worden geformuleerd:

    - Uitbreiding hoogspanningsstation: de kleinste milieueffecten kunnen worden verwacht indien de nodige ruimte voor 4 nieuwe velden wordt voorzien ten oosten van het bestaand hoogspanningsstation. De bestaande groenbuffer aan de westelijke zijde wordt behouden, aan de andere zijden wordt een groenbuffer voorzien.

      De bestaande verbinding Moeskroen-Ruien wordt vanaf het hoogspanningsstation van Avelgem tot in Ruien volledig ondergronds gebracht. De kruising met de Schelde en de kruising van het VEN-gebied ten oosten van het hoogspanningsstation gebeuren via een sleufloze techniek. Een lokale aanpassing van het bovengrondse tracé Moeskroen-Ruien is noodzakelijk. Het vereiste opstijgpunt wordt voorzien binnen de uitbreiding van het hoogspanningsstation.

    - 380 kV-verbinding: er zijn globaal meer negatieve effecten te verwachten bij de alternatieven die een boven- en ondergrondse aanleg combineren door het integreren van een opstijgpunt en een gedeeltelijke ondergrondse aanleg, in vergelijking met een bovengrondse aanleg. Bovendien zou dit de mogelijkheden voor ondergrondse aanleg op Waals grondgebied beperken tot maximaal 1 zone met derhalve de nodige gevolgen op onder andere algemeen milieuvlak. Het tracé opgenomen in het ontwerp-GRUP is daarom een bovengrondse aanduiding.

Rekening houdend met technische vereisten (het niet-vereist zijn van GIB's) en de daaruit voortvloeiende ruimte-inname ter hoogte van het hoogspanningsstation is geopteerd voor het tracé dat aansluit op het oostelijk deel van het hoogspanningsstation, waarna langs oostelijke richting om de Waterhoek wordt afgebogen naar het zuiden, richting de oude Scheldemeanders. Na de kruising met de Schelde verloopt het tracé zo rechtlijning mogelijk, met uitzondering van een knik net voor de Waalse grens.

In het noorden is er een overlap met de bestaande 150 kV lijn tussen Avelgem en Ruien waardoor deze lijn gedeeltelijk ondergronds moet worden gebracht en ook gedeeltelijk moet worden verplaatst. Binnen de uitbreiding van het hoogspanningsstation is daartoe de nodige ruimte voorzien. De nieuwe verbinding bundelt eerst met de bestaande 380 kV verbinding en verloopt na het kruisen van de Schelde cross country naar het eindpunt ter hoogte van de gewestgrens.

Het eindpunt met de gewestgrens is geselecteerd, rekening houdend met de effecten bij een verderzetting van het tracé op Waals grondgebied.

- Met het oog op de vereiste plancompensatie wordt ca. 8 ha woonuitbreidingsgebied in Avelgem herbestemd naar agrarisch gebied.

- De milieubeoordeling omvat elementen voor de watertoets. Met het watersysteem en het leefmilieu is rekening gehouden bij de opmaak van het grafisch plan en de redactie van de stedenbouwkundige voorschriften. Op basis van de geïntegreerde milieubeoordeling kan geoordeeld worden dat het plan geen nadelige gevolgen heeft voor het watersysteem die niet kunnen worden gecompenseerd, noch op andere aspecten van het leefmilieu.
- In het kader van de opmaak van het plan-MER is tevens een passende beoordeling uitgevoerd, weliswaar voor alternatieven die niet zijn doorvertaald in voorliggend ontwerp GRUP. De resultaten en conclusies hiervan zijn derhalve verwerkt in het ontwerp-GRUP en weergegeven in de toelichtingsnota.
- In de toelichtingsnota wordt in de milieuverklaring de motivering van de ruimtelijke vertaling van milderende maatregelen opgenomen.
- Het project "Boucle du Hainaut" is noodzakelijk voor de versterking van het Belgische hoogspanningsnet en is voorzien in het Federaal Ontwikkelingsplan (FOP). Het FOP geeft een gedetailleerde raming van de behoeften aan transmissiecapaciteit. Het bevat ook het investeringsprogramma waartoe Elia zich verbindt om aan deze behoeften te tegemoet te komen. Het FOP houdt eveneens rekening met de behoefte aan adequate reservecapaciteit en met de projecten van gemeenschappelijk belang die de instellingen van de Europese Unie voorstellen voor de trans-Europese netten.
- Met het gewestgrensoverschrijdend karakter van het project is rekening gehouden onder meer bij de opmaak van het plan en het bijhorende plan-MER.
- De neerslag van de geïntegreerde afweging, de ruimtelijke afweging en de milieubeoordeling, is opgenomen in de toelichtingsnota bij het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, artikel 1.3.1.1, §1, eerste lid.
- Het besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij

het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft en op de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011, wat de bindende bepalingen betreft.

- Het koninklijk besluit van 11 april 1977 houdende de vaststelling van het gewestplan Kortrijk, en latere wijzigingen.
- Het besluit van de provincieraad van West-Vlaanderen van 25 juni 2015 houdende de definitieve vaststelling van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan 'Solitaire vakantiewoningen - Interfluvium'.
- Het besluit van de provincieraad van Oost-Vlaanderen van 20 november 2024 houdende de definitieve vaststelling van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan 'PRUP Ruien Centraal'.

Initiatiefnemer

Dit besluit wordt voorgesteld door de Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw.

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

Artikel 1. Het bij dit besluit gevoegde ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen' wordt voorlopig vastgesteld.

De normatieve delen van dit ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan zijn bij dit besluit gevoegd als:

1. bijlage I, het grafisch plan.
2. bijlage II, de stedenbouwkundige voorschriften.

De niet-normatieve delen van dit ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan zijn bij dit besluit gevoegd als:

3. Bijlage IIIa, de toelichtingsnota - tekst.
4. Bijlage IIIb, de toelichtingsnota - kaarten.
5. Bijlage IV, het register met de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een planschadevergoeding, een planbatenheffing of compensatie.
6. Bijlage V, het ontwerp plan-milieueffectrapport.
7. Bijlage VI, de scopingnota 2.

Artikel 2. De Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 3 april 2026

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

Bijlage I. Grafisch plan

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2026 houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen'

Brussel, 3 april 2026

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

Bijlage II. Stedenbouwkundige voorschriften

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2026 houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen'

Brussel, 3 april 2026

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

Bijlage IIIa. Toelichtingsnota - tekst

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2026 houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen'

Brussel, 3 april 2026

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

Bijlage IIIb. Toelichtingsnota - kaarten

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2026 houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen'

Brussel, 3 april 2026

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

Bijlage IV. Register met de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een planschadevergoeding, een planbatenheffing of compensatie

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2026 houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen'

Brussel, 3 april 2026

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

Bijlage V. Ontwerp plan-milieueffectenrapport

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2026 houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen'

Brussel, 3 april 2026

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

Bijlage VI. Scopingnota 2

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2026 houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Lus van Henegouwen'

Brussel, 3 april 2026

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS